

De Belgische Grondwet

De Grondwet is de fundamentele wet

De Grondwet definieert de staatsvorm, bepaalt de bevoegdheid van de gezagsdragers en de wijze waarop zij hun bevoegdheden uitoefenen.

Omdat de Grondwet de fundamentele regels van de staatsorganisatie vermeldt, komt de grondwettelijke norm vóór de wet en het decreet in de hiërarchie van de normen.

De Belgische Grondwet (gecoördineerd op 17.2.1994) is een geschreven Grondwet, die meer dan 200 artikelen bevat.

Wat staat er in de Belgische Grondwet?

De Grondwet vermeldt, soms uitdrukkelijk, soms impliciet, een aantal basisprincipes waarop ons staatsbestel stoelt.

Bvb. expliciet «Alle machten gaan uit van de Natie» (art. 33)

Impliciet: de scheiding der machten (zie steekkaart nr. 3)

Op basis van die principes kan België beschreven worden als: een rechtsstaat, een democratische Staat, een parlementaire monarchie, een federale Staat en een sociale Staat.

De indeling en de samenstelling van het federale België

«België is een federale Staat, samengesteld uit de gemeenschappen en de gewesten.» (art. 1)

«België omvat vier taalgebieden.» (art. 4)

Op 7 februari 1831 namen de leden van het Nationaal Congres de Belgische Grondwet aan. Het duurde evenwel tot 1967 vooraleer er een authentieke Nederlandstalige versie was. Tot dan was de Nederlandse tekst slechts een vertaling zonder officiële waarde. Sinds 1991 bestaat er ook een authentieke Duitse versie van de Belgische Grondwet.

De fundamentele rechten en vrijheden van de burger

- Het recht op gelijke behandeling, het verbod op discriminatie en de gelijkheid tussen man en vrouw (art. 10, art. 11 en art. 11bis)
- Het recht op persoonlijke vrijheid (art. 12, 13)
- Minimumregels in strafzaken en de onschendbaarheid van de woning (art. 14, 14bis en 15)
- Het recht op eigendom (art. 16)
- De vrijheid van eredienst (art. 19, 20, 21)
- De eerbiediging van het privé- en gezinsleven (art. 22)
- De rechten en vrijheden van het kind (art. 22bis)
- Het recht op een menswaardig leven, wat impliceert het recht op arbeid, sociale zekerheid, behoorlijke huisvesting, een gezond leefmilieu en culturele en maatschappelijke ontplooiing (art. 23)
- De vrijheid van en het recht op onderwijs (art. 24)
- Persvrijheid (art. 25)
- Vrijheid van vergadering (art. 26) en vereniging (art. 27)
- Het recht om verzoekschriften in te dienen (art. 28)
- Het briefgeheim (art. 29)
- Het vrije gebruik van talen (art. 30)
- Het recht op inzage van bestuursdocumenten (art. 32)

De bevoegdheidsverdeling tussen de onderscheiden gezagsniveaus en de taken van de gezagsorganen

- De bevoegdheden van de federale overheid, de federale uitvoerende macht (Koning en federale regering), de federale wetgevende macht (Koning, Kamer van volksvertegenwoordigers en Senaat)
- De bevoegdheden van de gemeenschappen en de gewesten, de uitvoerende macht (gemeenschaps- en gewestregeringen) en de wetgevende macht (gemeenschaps- en de gewestparlementen) van de gemeenschappen en de gewesten
- De provinciale en de gemeentelijke instellingen
- De rechterlijke macht.

Hoe wordt de Grondwet gewijzigd?

► Wijzigingsprocedure (art. 195)

De Grondwet is een fundamentele akte. Het juridische fundament van de Staat moet duurzaam zijn. Het is daarom niet wenselijk dat de Grondwet om de haverklap gewijzigd wordt en de speelbal is van wisselende politieke meerderheden.

Het Nationaal Congres legde daarom een aantal wijzigingsbeperkingen op en dokterde een speciale wijzigingsprocedure uit, die sinds 1831 ongewijzigd bleef.

► Enkele beperkingen inzake Grondwetwijzigingen

De Grondwet kan niet gewijzigd worden in oorlogstijd (art. 196), een deel ervan kan niet gewijzigd worden tijdens een regentschap (art.197).

De Grondwet mag nooit in zijn geheel maar wel gedeeltelijk worden gewijzigd.

Bepaalde beschikkingen die de Grondwet afschafte, kunnen nooit meer ingevoerd worden, zoals bv. de censuur (art. 25)

A) Gewone procedure

De wijziging gebeurt in drie fasen.

1. De verklaring tot herziening van de Grondwet:

In deze fase duidt elk van de takken van de federale wetgevende macht (de Kamer van volksvertegenwoordigers, de Senaat en de Koning - lees de regering), in drie afzonderlijke verklaringen, de artikels van de Grondwet aan die door de grondwetgevende macht na de verkiezingen mogen worden gewijzigd. Enkel de bepalingen die op identieke wijze in de drie verklaringen voorkomen, zijn voor herziening vatbaar. De voorstellen van verklaring tot herziening van Kamer en Senaat worden bij gewone meerderheid aangenomen. Na de bekendmaking van de herzieningsverklaringen in het Belgisch Staatsblad wordt het federale Parlement ontbonden.

2. De verkiezingen voor de federale wetgevende Kamers:

Binnen 40 dagen na de ontbinding worden federale verkiezingen georganiseerd.

De nieuwe Kamers, die grondwetgevend zijn, moeten binnen twee maanden na de ontbinding bijeenkomen.

3. De eigenlijke herziening:

Kamerleden, Senatoren en de regering kunnen in die fase inhoudelijke voorstellen tot wijziging van de Grondwet indienen. De parlementsleden en de regering kunnen enkel wijzigingen voorstellen voor die grondwetsartikels die in de eerste fase voor herziening vatbaar werden verklaard.

De procedure verloopt bicameraal. De ontwerpen en de voorstellen tot grondwetsherziening moeten zowel door de Kamer als door de Senaat aanvaard worden.

Hiervoor is in elke assemblee een dubbele gekwalificeerde meerderheid vereist d.w.z. dat bij de stemming twee derde van de leden van de betrokken Kamer aanwezig moet zijn en dat de wijziging met twee derde van de stemmen moet worden goedgekeurd.

B) Overgangprocedure

Naar aanleiding van de Zesde Staatshervorming wordt er een overgangsbepaling opgenomen in artikel 195 van de Grondwet. Aldus kunnen bepaalde grondwetsartikelen zonder verklaring tot herziening en zonder voorafgaande verkiezingen in een welbepaalde zin gewijzigd worden.

De Grondwet wordt steeds vaker gewijzigd

De voorbije decennia wordt de Grondwet steeds vaker gewijzigd. De eerste twee grondwetsherzieningen (1893 en 1920) beoogden de hervorming van het kiessysteem. De zes daaropvolgende herzieningen, van 1970, 1980, 1988, 1993, 2001 en 2012-2014, vormden het unitaire België geleidelijk aan om tot een federale Staat.

DOC 54 2628/011	DOC 54 2628/011
BELGISCH KAMER VAN VOLKSVERTEGENWOORDIGERS	CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS DE BELGIQUE
14 februari 2019	14 février 2019
HERZIENING VAN DE GRONDWET	RÉVISION DE LA CONSTITUTION
Ontwerp tot herziening van artikel 149 van de Grondwet wat de openbaarheid van de vonnissen en arresten betreft	Projet de révision de l'article 149 de la Constitution en ce qui concerne la publicité des jugements et des arrêts
TEKST AANGENOMEN IN PLÉNAIRE VERGADERING EN OVERGEZONDEN AAN DE SENAAT	TEXTE ADOPTÉ EN SÉANCE PLÉNIÈRE ET TRANSMIS AU SÉNAT
KAMER VAN VOLKSVERTEGENWOORDIGERS Sitting: Doc 54 2628/ (2016/2017): 001: Voorstel tot herziening van de Grondwet van de heer Verhulst/Verhulst et al. 002 tot 005: Wijziging indiner. 006: Amendement. 007 en 008: Wijziging indiner. 009: Verslag. 010: Tekst aangenomen door de commissie. Zie ook: Ingevoerd verslag 14 februari 2019.	CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS Documents: Doc 54 2628/ (2016/2017): 001: Proposition de révision de la Constitution de M. Verhulst/Verhulst et al. 002 à 005: Modification indiner. 006: Amendement. 007 et 008: Modification indiner. 009: Rapport. 010: Texte adopté par la commission. Voir aussi: Compte rendu/Ingevoerd 14 février 2019.
KAMER • 64e ZITTING VAN DE 54e ZITTINGSPERIODE 2018-2019	CHAMBRE • 64e SESSION DE LA 54e LÉGISLATURE 2018-2019

Meer info:

Kamer van volksvertegenwoordigers - Dienst Public relations en Internationale betrekkingen, 1008 Brussel
Tel. : (32)(2)549 81 36 — e-mail: info@dekamer.be — www.dekamer.be

01.08.2019